

Povijest hrvatskog športa

- GIMNASTIČKI KLUB SPLIT** (Robert Kučić) ----- str. 2
GIMNASTIKA U SLAVONIJI NAKON I. SVJETSKOG RATA (Željko Iveljić) ----- str. 6
TALIJANSKA ŠPORTSKA DRUŠTVA U DALMACIJI DO 1914. (Mladen Cukrov) ----- str. 10
IN MEMORIAM: MILKA MILINKOVIĆ (Jurica Gizdić) ----- str. 12

Prvih pola stoljeća

Piše: ROBERT KUČIĆ

Fotografije: MARIN DOMANČIĆ, FEĐA KLARIĆ,
PERO GUDIĆ, ROBERT KUČIĆ

Pedeset godina postojanja jednoga kluba lijepa je obljetnica, osobito kada je tih pola stoljeća bilo sadržajno i bogato događanjima kao što je to slučaj s gimnastičkim klubom „Split“

Hrvatski sokol u Splitu utemeljen je 1893. godine i u njemu je gimnastika predstavljala osnovno sredstvo odgoja mladih. Talijanskom okupacijom Splita 1941. godine, Sokol prestaje s djelovanjem. Poslije Drugog svjetskog rata, 1948., osnovano je Gimnastičko društvo Split i to društvo djeluje do 1951., kada vlasti bivše države dekretom donose odluku da svi objekti predratnog Sokola prelaze u ruke novoosnovane organizacije DTO Partizan (Društvo tjelesnog odgoja).

Tako se gimnastika kao sekcija nalazila u sastavu spomenutog društva, koje se po mnogo čemu oslanjalo na predratno iskustvo Hrvatskog sokola. Novo društvo je pored naslijeđenih materijalnih dobara (objekt, sprave), naslijedilo vrlo sličnu organizacijsku strukturu, kao i dobar dio kadrova.

Stane Derganc - posebni gost

Ovo je bilo uspješno razdoblje splitske gimnastike koje su obilježila sljedeća imena: Ankica Pogančić, Danira-Cica Pajić, Dora Viočić, Dunja Šarić, Edita Altaras, Emilija Butterer (reprezentativka u atletici), Filomena Čosić (hrvatska reprezentativka u gimnastici), Gorana Leskur, Gordana Buj, Ina Mascarelli (balerina HNK), Jadranka Gerželj, Jelena Veršić, Laila Marini, Luiza Franulović (miss Sao Paula), Marija Prančević, Marija Vujnović, Severka Kolombatović, Slavenka-Cica Marini (hrvatska reprezentativka u atletici), Tončica Gerželj, Tonka Bilan (aktivna rukometašica), Vanja Zerdun, Vera Laušić, Vesna Katić (slikarica), Višnja Varga (državna prvakinja u plivanju), Aleksandar Gjidera, Andrija Kuzmanić, Anđelko Vučković (peterostruki pobjednik Sinjske alke), Ante Cvitković, Ante Kedžo, Ratko Baturina, Bogdan Bašić, Daniel Denegri (prof. dr. jedan od najboljih hrvatskih fizičara; CERN), Dražen Pavić (državni reprezentativac u gimnastici), Hrvoje Nikolić, Ivo Barić (predsjednik atletskih sudaca grada Splita), Josip Račić, Joško Gerželj, Lenko Šegvić (državni reprezentativac), Marko Stipanović (hrvač i trener), Mate Balov, Mićo Novaković, Petar Režić (predsjednik gimnastičkih sudaca Hrvatske), Miro Rajčić, Rajko Dimić, Robert Kučić (predsjednik Zbora sudaca sportske gimnastike Split), Slobodan Dragičević (dekan ASPIRE), Tonći Dubaić, Vjeko Karabatić, Zvonko Perišin, Željko Čosić.

Društvo je redovito sudjelovalo u svim kategorijama natjecanja. O splitskoj gimnastici toga vremena vodili su brigu vrsni prednjaci-treneri i pedagozi: Ante Ercegović, Ante Paut, Darinka-Daca Milojković, Desa Flesh, Dinko Pivalica, Šime Gjidera, Georgije Kolarov (prva generacija DIF-a), Ismet Mrgan, Ivo Begonja, Ivo-Riki Eterović, Jure Karadole, Marko Lete, Petar Fabijan, Srećna Đonlija, Vida Kolarov (prva generacija DIF-a), Anka Vidaković, Vladimir Pintarić, Zora Omčikus, Stane Derganc.

Derganc je bio slovenski gimnastičar, nositelj olimpijske medalje u preskoku 1928. godine u Amsterdamu, a između dva rata, na poziv splitskih Sokola, nekoliko je godina živio i radio u Splitu. Derganc je i poslije Drugog svjetskog rata često vodio splitske gimnastičare, a bio je i posebni gost na Mediteranskim igrama u Splitu 1979. godine...

Trebalo bi znatno više mjesta za opisati sve uspjehe i navesti sva imena splitskih gimnastičarki i gimnastičara tog vremena. To neka ostane za monografiju kluba slavljnika koja je u pripremi.

„Da je gimnastika laka, zvala bi se nogomet.“

Ovo društvo njegovalo je športsku svestranost, pa je velik broj splitskih vrhunskih športša svoje prve športske korake započeo upravo u njemu. DTO Partizan Split djelovao je do sredine 60-ih godina kada se stvara nova organizacija DSR Partizan (Društvo sportske rekreacije), kao nešto novo s obzirom na uvjete i tadašnje potrebe. Pojedini športski emisari i dužnosnici obilazili su tadašnju SR Hrvatsku uvjeravajući u neophodnost prelaska na novi oblik športsko-rekreacijskog djelovanja (posebno radnih ljudi), uvjeravajući kako će za gimnastiku tako biti bolje.

Održavani su stručni simpoziji, kongresi, napisane su stranice i stranice u brojnim brošurama i objavljenim stručnim radovima i knjigama, ostvarivani magisteriji i doktorati, sve u cilju dobivanja potpore za novi trend zvan - rekreacija.

U Splitu se do tada, u zajedničkom društvu, gimnastika razvijala sasvim uspješno. Ovim potezima uočila se moguća zamka za gimnastiku, što se kasnije i dogodilo. Splićani su pružali otpor oko dvije godine te su kao posljednji u Hrvatskoj prihvatili ovaj preustroj.

Tako je Prvi samostalni gimnastički klub Split utemeljen 21. siječnja 1967. godine. Za prvog predsjednika kluba izabran je Dinko Pivalica, iskusni stari „sokolaš“. Probleme nije trebalo dugo čekati, počeli su odmah: gimnastika je postala podstanar u objektu u kojemu je do tada bila privilegirana. Dio dojučerašnjih prednjaka - trenera gimnastike prešao je u novu organizaciju jer tamo za svoje usluge primaju nagradu, za razliku od gimnastike koja je i dalje svoju djelatnost temeljila na amaterizmu.

Gimnastika nije laki sport, a zanimljiv je podatak da su nekad gimnastičari na svojim natjecanjima diljem države, u znak protesta prema stavu športskih moćnika u odnosu na najvažniju sporednu stvar na svijetu nosili majice sa natpisom: „Da je gimnastika laka, zvala bi se nogomet.“

Prvo natjecanje 1953. DTO „Partizan“ Split (slijeva gornji red: 4. Zora Omčikus-trenerica, 6. Marija Vujnović, 7. Vida Kolarov-trenerica, srednji red: Vanja Zerdun, Luiza Franulović, Filomena Čosić, Ljubica Vataavuk, Lidija Bačić, donji red: Ankica Krstulović, Josipa Krstulović, Ankica Pogančić, Marija Prančević, Vera Laušić.

Slijeva: Bratislav Stanković, Nikola Večernik-trener i Milan Mutak, zlatni seniori 1980.

Blanka Radić i Magda Milošević bile su velike nade splitske gimnastike

Trenerica i gimnastičarka Marija Vujnović i Magda Milošević

Grupa splitskih gimnastičara na snimanju filma Bijeli vuk (Winetou)

Reprezentativci Dražen Pavić i Lenko Šegvić

Slijeva: Ana Šolić, Antonija Mandić, Ivana Pelivan, Ana Petrić, Ada Mulaosmanović i Ana Marušić, darovale su klubu kao najmlađe naslov najboljih u Hrvatskoj 1993. To je bilo o stotoj godišnjici hrvatske gimnastike u Splitu

S jednog natjecanja; prva zdesna Filomena Čosić, druga Slavenka-Cica Marini i treća Danira Cica Pajić, sve istaknute splitske gimnastičarke

Trening u prvoj dvorani SC Poljud

U Splitu, specifičnom gradu po pitanju športa, gimnastika je dugo godina zaista bila sporedna stvar. I to u tolikoj mjeri da u jednoj fazi, upravo u vrijeme ovih previranja, pet godina nije se mogla pronaći osoba koja bi se prihvatila biti predsjednikom kluba. Iako u nepovoljnim uvjetima, bez odgovarajuće dvorane, opreme, pa i kadrova, klub napreduje zahvaljujući isključivo upornosti i radu pojedinaca.

U tom vremenu vrijedno je spomenuti neka imena koja su svojim rezultatima doprinosila napretku kluba. Bile su to gimnastičarke Ada Mulaosmanović, Ana Jadrić, Ana Marušić, Ana Petrić, Ana Šolić, Anči Borozan, Andrea Mustapić, Andreja Burazin, Anita Tintor, Antonia Kuzmanić, Antonija Mandić, Aurelija Olujić, Aranka Bilić, Biserka Kovačević, Blanka Radić, Božena Svalina (operna pjevačica, sopran HNK-a), Daša Bučan, Gordana Crnogorac, Helena Maleš, Jadranka Bulj, Jadranka Butigan, Jadranka Pivalica, Jadranka Radić, Jasna Lukić, Ljiljana Poljak, Magda Milošević (najuspješnija hrvatska trenerica gimnastike drugog splitskog kluba Marjan), dvije olimpijke iz istog kluba Tina Erceg i Ana Đerek, Maja Barać, Miranda Šegvić, Nina Keglević, Rina Vidak, Sandra Grančić, Tea Reljić, Vanja Miletić, Vesna Tiške. Zatim gimnastičari: Bratislav Stanković, Damir Zubanović, Igor Đaković, Ivica Bago, Ivan Šerić, Milan Mutak, Siniša Kučić, Stipe Šarić, Vladimir Savić.

Razdoblje nakon osamostaljivanja gimnastike obilježeno je zamahom ženske športske gimnastike. Splitski SFK-e (Savez fizičke kulture) krajem šezdesetih godina pokrenuo je akciju profesionaliziranja takozvanih bazičnih športova i gimnastika je među prvima dobila trenera, profesora Dražena Pavića nekadašnjeg izvršnog gimnastičara, državnog reprezentativca. Tako je, zahvaljujući stručnom radu, nadarena članica kluba Magda Milošević u sastavu reprezentacije Jugoslavije 1971. godine na Mediteranskim igrama u Izmiru osvojila brončanu medalju u preskoku i srebrnu medalju u ekipnoj konkurenciji. Ženska seniorska ekipa 1988. osvojila je prvo mjesto na prvenstvu SFRJ. Gordana Crnogorac, članica GK Split, nastupila je za reprezentaciju SR Hrvatske u susretu s Bavarskom u Splitu.

Muška gimnastika nekako je uvijek bila malo iza ženske, međutim u to vrijeme pojavila se sjajna grupa gimnastičara koja je 1980. godine dostigla svoj vrhunac osvajanjem prvog mjesta u gimnastičkom višeboju na seniorskom prvenstvu Hrvatske. Trener ove uspješne generacije bio je Nikola Večernik i sam nekada vršni gimnastičar.

Oproštaj Miroslava Cerara

O ženskoj i muškoj športskoj gimnastici Gimnastičkog kluba Split u proteklih pedeset godina vodili su brigu, treneri i pedagozi: Mira Čurković, Dinko Pivalica (predsjednik kluba 1967.-1968.), Velimir Gavrančić, Ivan Radišić, Josip Gogić, Kruno Perković, Marija Vujnović (trenerica i dugogodišnja tajnica kluba), Marko Lete, Robert Kučić (predsjednik kluba 1983.-2014.), Toma Jelavić-Mitrović, Vanja Bašić, Vladimir Pintarić (predsjednik kluba 1969.-1979.), Zdenka Bulić.

Splitska gimnastika zahvaljujući prvenstveno amaterskom potencijalu, u proteklom je vremenu ostvarila zavidne rezultate i u organizaciji brojnih velikih natjecanja od kojih ovom prigodom izdajamo one najvažnije.

Prvenstvo SFRJ 1951. godine održano je na starom Hajdukovom igralištu, sudjelovalo je 1083 vježbača, 88 sutkinja i sudaca, voditelji grupa, računске komisije, tehničko osoblje... Sveukupno čak 1335 sudionika! Nikada prije ni poslije nije održano tako

ZNAČAJNE GODINE ZA SPLITSKU GIMNASTIKU

1860. godina:

Prvi put se spominje pojam gimnastika u Splitu; za potrebe gimnastičke škole splitska općina izravnila je poljanu na Manušu za vježbanje (danas gradski park).

1884. godina:

Talijanska manjina osniva Societa di gimnastica e scherma (Gimnastičko i mačevalačko društvo).

1893. godina:

Osnovan je Hrvatski sokol. Prvi učitelj gimnastike u Splitu bio je prof. Sirišćević, a kasnije i Marko Uvodić, inače i autor humorističnog djela „Prvi i drugi libar Marka Uvodića Spličanina“.

1948. godina:

Osnovano je Gimnastičko društvo Split.

1952. godina:

Osnovan je DTO Partizan Split.

1967. godina:

Osnovan je Gimnastički klub „Split“.

1979. godina:

VIII. Mediteranske igre u Splitu.

1998. godina:

Osnovan je Gimnastički klub „Marjan“

masovno gimnastičko natjecanje na ovim prostorima...

Iste godine pod reflektorima i na istom mjestu, održan je međunarodni susret s reprezentacijom Švicarske, zatim prvenstvo Balkana (na Hvaru), susreti s reprezentacijama SSSR-a (Hvar 1972.), ČSSR-a, Poljske, DDR-a (1970.), Mađarske, Švicarske (1981.), Bavarske (1986.).

Na jednom od ovih međunarodnih susreta od aktivne gimnastike oprostio se i tada jedan od najboljih gimnastičara na svijetu Miroslav Cerar (1970.). Split mu je priredio veličanstven

Splitski gimnastičari 1953. (slijeva gornji red: Dražen Pavić, Vjekoslav Karabatić, Stane Derganc-trener, Georgije Kolarov-trener, Slavko Kaliterna, ..., srednji red: Mate Balov, Jakov Čosić, ..., Ivica Boban, Aleksandar Gjidera, donji red: Tonći Dubajić, Lenko Šegvić, Ivo Barić, Zvonko Perišin,, Miro Rajčić.

Andrea Mustapić, Vesna Tiške, Nina Keglević, Gordana Crnogorac. Bile su u vrhu gimnastike bivše države. Sudjelovale su i na filmu o životu jedne gimnastičarke...

oproštaj, dobio je na poklon amforu sa zlatnom pločicom.

Uoči priprema za Mediteranske igre u Splitu, a na poticaj predsjednika Zbora gimnastičkih sudaca Hrvatske Borisa Pintarića, u Splitu je utemeljen Prvi općinski Zbor sudaca u Jugoslaviji.

Godine 1979. došle su dugo očekivane Mediteranske igre na kojima je u gimnastičkom programu sudjelovala 251 osoba uključujući međunarodne sutkinje i suce. Sam Split dao je 144 volontera amatera iz gimnastičkog športa, ostali sudionici organizacije su bili iz cijele bivše države. Gimnastika je na ovim igrama besprijekorno organizirana, tako da je i sam lord Michael Killanin, tadašnji predsjednik Međunarodnog olimpijskog odbora, osobno čestitao organizatoru.

Nema natjecanja bez medalje

Od splitskih gimnastičkih djelatnika u neposrednoj organizaciji natjecanja sudjelovali su Rajko Dimić, Slobodan Dragičević, Jasna Lukić, Stjepan Maleš, Filomena Šegvić, Nikola Večernik, Marija Vujnović (dobitnica odlikovanja na MIS-u '79.), Robert Kučić (koordinator pri Direkciji VIII. MIS-a '79.).

Gimnastička natjecanja održavala su se u Velikoj dvorani Gripe. Završetkom ovih igara poslije kojih je Split konačno dobio toliko željene športske objekte, za gimnastički klub Split baš se i nije promijenilo na bolje. Istina, dobivena je nova dvorana u sastavu SC Gripe, ali nezadovoljavajućih dimenzija za gimnastiku, a i dvorana se dijelila s nekim školama i klubovima iz drugih športova (dizači utega), a ono što je bilo najgore - vrlo skupa oprema i sprave brzo su se devastirale.

Stara dvorana u nekadašnjem DTO Partizan, i dalje se koristi la dvaput tjedno radi potrebne duljine za uvježbavanje preskoka. Ipak, i u nepovoljnoj situaciji za gimnastiku, zahvaljujući upornom radu svojstvenom ovom športu, nizali su se dobri rezultati. U suradnji s Gimnastičkim savezom, SIZ-om i SFK-om GK Split je bio domaćin priprema mladoj ženskoj gimnastičkoj reprezentaciji Rumunjske 1986. godine, koja je na Olimpijskim igrama u Seulu osvojila drugo mjesto. Godinu dana poslije, splitske gimnastičarke bile su u posjetu gradu Onesti, rodnom mjestu Nadie Comaneci...

Napokon, upornost se isplatila i gimnastika je dobila dvoranu u SC Poljud (dvorane u sastavu SC Poljud do napuštanja ratne luke Lora od vojske JNA nisu bile dostupne splitskim klubovima). Prva, manja dvorana, također nije bila adekvatna programima gimnastike, ali je zahvaljujući uspjesima gimnastičkih klubova poslije nekoliko godina zamijenjena većom.

Današnja gimnastička dvorana namještena je svim spravama ženskog i muškog programa uključujući vježbe na tlu, jamom za akrobatiku. Dva gimnastička kluba koriste istu dvoranu dobro suradujući. U novim uvjetima, GK Split nastavio je bilježiti lijepe rezultate - gotovo da i nema natjecanja u Hrvatskoj, a da se, posebno gimnastičarke, ne okite ponekom medaljom u nekoj od gimnastičkih kategorija.

U Gimnastičkom klubu Split, njeguje se posebno snažna odgojna komponenta - red, rad i disciplina. U Splitu postoji veliki interes za gimnastiku, pogotovo ženske djece, tako da klub stalno upisuje nove članove. Uspješno nastupaju za klub u nekoliko zadnjih godina Anita Mišić, Bruna Pržić, Dajana Radman, Dora Popić, Dora Tičinović, Doris Delić, Ivana Glavović, Ivane Rumenović, Ivanka Dražić, Jelena Titlić, Karla Šegvić, Karla Zubanović, Lana Žaknić, Loredana Delić, Marina Đirlić, Marina Mihovilovića, Nikolina Dujmović, Petra Brkljačić, Petra Đeljak, Tina Rimac, Andrija Roguljić, Ante Paladin, Antonio Tutić, Ivan Šerić, Josip Čupo, Josip Paladin, Marko Šitum, Mate Paladin i Stipe Šarić.

Danas mlade gimnastičarke i gimnastičare GK Split vode treneri Daniela Dimlić, Doris Delić, Josefina Jukić, Lola Borovček, Velimir Gavrančić te izvršni odbor Josefina Jukić - tajnica, Lola Borovček, Veronique Evers, Doris Delić. Predsjednik kluba je Velimir Gavrančić.

GK Split danas ima oko 160 članova od kojih 30 aktivnih gimnastičarki i 3 gimnastičara, oni su okosnica natjecateljskog pogona. Dio je u gimnastičkoj rekreaciji, a ostatak su djeca, potencijalni kandidati za buduća natjecanja. Klub ostvaruje

dobru suradnju sa školama, tako da dio svog programa ostvaruje u splitskoj osnovnoj školi „Lučac“.

U posljednje dvije godine, klub na natjecanjima osobito uspješno zastupaju Alicija Sardelić i Antea Jukić. U ožujku ove godine GK Split organizirao je hvale vrijednu akciju Međunarodni memorijalni turnir Marija Vujnović u spomen na istinsku heroinu gimnastičkog športa u Splitu preminulu prošle 2016. godine, a koja je cijeli svoj život doslovno posvetila ovom prelijepom športu.

Nova generacija gimnastičarki GK Split

Nove nade muške sportske gimnastike s trenerom i sadašnjim predsjednikom GK Split Velimirom Gavrančićem